

Bærum kommune
Postboks 700
1300 Sandvika

Bærum Kulturråd, 30. september
2026

INNSPILL TIL KULTURARENASTRATEGIEN

Innledning

Bærum Kulturråd representerer om lag 100 kulturorganisasjoner innen musikk, scenekunst, visuell kunst, kulturarv og andre kulturuttrykk. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til regjeringens kulturarenastrategi. Det er veldig positivt at det nå utarbeides en nasjonal strategi for kulturarenaer, og vi berømmer regjeringen for initiativet. Gode kulturarenaer er en viktig investering i levende lokalsamfunn og et rikt kulturliv.

Vi støtter i hovedsak vurderingene som fremkommer i kunnskapsgrunnlaget og vil særlig løfte frem behovet for bedre kunnskap, sterkere samordning og økt systematikk i planleggingen av kulturarenaer.

Barrierer for utvikling av kulturlokaler?

Den største utfordringen er etter vårt syn at kulturfeltets behov sjelden blir en premissgiver i planleggingen av bygg og områder.

Selv om en betydelig del av kulturaktiviteten foregår i skoler, bibliotek, seniorsentre, fritidsklubber og andre kommunale bygg, blir kultur ofte vurdert sent i planprosessen. Konsekvensen er at lokalene enten ikke blir egnet for kulturbruk eller at nødvendige tilpasninger blir langt dyrere enn de ville vært dersom behovene hadde blitt definert tidlig.

Vi vil særlig peke på følgende barrierer:

- Manglende integrering av kultur i samfunns- og arealplanlegging.
- For svak medvirkning fra kulturaktører i tidlig fase av bygge- og utviklingsprosjekter.
- Lav bestillerkompetanse om kulturfunksjoner hos byggherrer, prosjektledere og planleggere.
- Manglende kunnskapsgrunnlag og veiledere som gjør det mulig å planlegge egnede kulturlokaler på en systematisk måte.
- Silobasert organisering i offentlig sektor som gjør at kulturfeltets behov ikke blir tilstrekkelig koordinert på tvers av fagområder.
- Tilskuddsordninger som i for liten grad stimulerer til etablering av kulturfunksjoner i

flerbruksbygg og andre kommunale funksjonsbygg.

Kommunene har gode systemer for å planlegge idrettsanlegg, mens tilsvarende verktøy, standarder og planverk for kulturlokaler ofte mangler. Dette gjør det vanskeligere å synliggjøre og prioritere kulturens behov.

Hvilken kompetanse eller kunnskap opplever dere at det særlig mangler lokalt eller regionalt i arbeidet med kulturarenaer?

Den viktigste mangelen er etter vår vurdering ikke enkeltstående fagkompetanse, men et felles kunnskapsgrunnlag som kan brukes av kommuner, planleggere, eiendomsforvaltere, arkitekter og kulturaktører.

Det er behov for mer kunnskap om:

- Ha oversikt over kulturfeltets behov.
- Hvordan kulturbehov kan innarbeides tidlig i plan- og byggeprosesser.
- Hvordan kommunale bygg kan planlegges for sambruk, flerbruk og parallellbruk.
- Hvilke krav som bør stilles til ulike typer kulturlokaler og kulturuttrykk.
- Hvordan kulturfunksjoner kan integreres i skoler, biblioteker, seniorsentre og andre offentlige bygg.
- Driftsmodeller som sikrer god tilgjengelighet og høy utnyttelsesgrad.
- Samarbeid mellom kommune, frivillighet, kulturskole og private aktører.

Det mangler også arenaer for systematisk erfaringsdeling. Mange kommuner utvikler gode løsninger lokalt, men kunnskapen blir i liten grad samlet, dokumentert og gjort tilgjengelig for andre.

Hvilke tiltak bør inngå i strategien?

Vi mener følgende tiltak bør prioriteres:

1. Utarbeide en nasjonal målbok for kulturanlegg

Det bør utvikles en nasjonal målbok for kulturanlegg som beskriver dimensjonerende krav og anbefalinger for de vanligste kulturarenaene.

Målboka bør være et praktisk verktøy for kommuner, arkitekter, byggherrer og utviklere, på samme måte som idrettssektoren har etablert standarder og målbøker for sine anlegg.

2. Styrke kulturens rolle i kommunal planlegging

Kulturarenaer må inn som en naturlig del av kommunal samfunnsplanlegging, arealplanlegging og eiendomsutvikling.

Det bør stilles tydeligere krav til at kulturbehov vurderes i konseptfasen ved utvikling av offentlige bygg og områder.

3. Tidlig og systematisk medvirkning fra kulturfeltet

Kulturaktører og brukermiljøer må involveres før areal- og kostnadsrammer fastsettes.

Erfaring viser at kulturens behov ofte kommer inn for sent i prosessen, når de viktigste beslutningene allerede er tatt.

4. Styrke kulturfunksjoner i eksisterende kommunale bygg

Framtidens kulturarenaer vil i stor grad utvikles gjennom sambruk av eksisterende bygg.

Strategien bør derfor ha et tydelig fokus på:

- skoler som lokale kulturhus
- kulturfunksjoner i biblioteker og seniorsentre
- samlokalisering av kultur, læring og frivillighet
- økt tilgjengelighet til offentlige lokaler utenom ordinær åpningstid

5. Bryte ned sektorgrenser og silostrukturer

Arbeidet med kulturarenaer må organiseres på tvers av kultur, eiendom, oppvekst, samfunnsutvikling og frivillighet.

Dette gjelder både nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå.

Kulturarenaer bør forstås som en del av samfunnets samlede infrastruktur og ikke som et isolert kulturfaglig anliggende.

6. Styrke og samordne de økonomiske virkemidlene

Gode kulturarenaer forutsetter forutsigbare og målrettede finansieringsordninger. Det er behov for bedre samordning mellom eksisterende tilskuddsordninger og sterkere økonomiske virkemidler for utvikling og rehabilitering av kulturarenaer.

Strategien bør derfor omfatte en helhetlig gjennomgang av de økonomiske virkemidlene for kulturarenaer, med mål om bedre samordning, enklere ordninger og økte investeringer i kulturarenaer.

Særlig bør strategien bidra til:

- styrkede tilskuddsordninger for etablering, oppgradering og rehabilitering av kulturarenaer
- bedre finansiering av universell utforming, tilgjengelighet og energieffektivisering
- mulighet for støtte til kartlegging, forprosjekter og brukervedvirkning i tidlig fase
- ordninger som stimulerer til sambruk og samlokalisering i offentlige bygg
- enklere og mer tilgjengelige søknadsordninger for frivillige organisasjoner og ideelle eiere av kulturbygg
- mer forutsigbare rammevilkår for drift og vedlikehold av organisasjonseide kulturarenaer

God finansiering handler ikke bare om å bygge nye arenaer, men også om å sikre at eksisterende lokaler kan utvikles og brukes på en måte som møter kulturfeltets behov.

7. Styrke kunnskapsdeling og kompetanseutvikling

Det bør etableres nasjonale ordninger for erfaringsdeling, kompetanseheving og veiledning innen planlegging og drift av kulturarenaer.

Gode eksempler og dokumenterte erfaringer bør samles og gjøres lett tilgjengelige.

Avslutning

Bærum Kulturråd mener at utviklingen av framtidens kulturarenaer først og fremst handler om å skape bedre strukturer for kunnskap, planlegging og samarbeid. Kulturfeltet trenger ikke bare flere arenaer, men mer systematisk arbeid for å sikre at arenaene som bygges og utvikles faktisk blir egnet til kulturformål. En nasjonal målbok for kulturanlegg, sterkere medvirkning og bedre samordning på tvers av sektorer vil være viktige grep for å lykkes.

Med vennlig hilsen
Bærum Kulturråd

Anders Tangen
Daglig leder